Art

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΥΛΗΣ: Αγνή Κατσιούλα (a.katsioula@efsyn.gr)

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗΣ – «ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΓΚΟΥΕΡΝΙΚΑ»

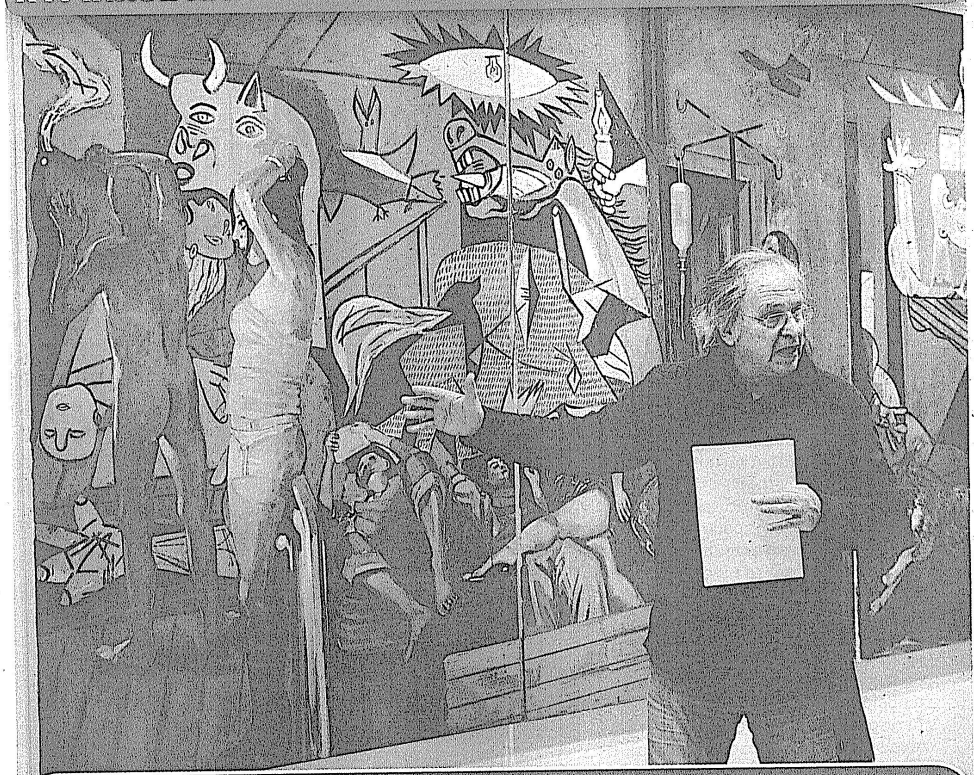

«Ο καλλιτέχνης πρέπει να βλέπει πίσω από το φαίνεσθαι»

▷ Της **ΓΙΩΤΑΣ ΤΕΣΣΗ**
p.tessi@efsyn.gr

Τα τελευταία πέντε χρόνια ο Κυριάκος Κατζουράκης δούλεψε με όλα τα ταλέντα του –ζωγραφική, σινεμά, γράψιμο– τη φόρμα ενός συνολικού έργου που εκφράζει την αντίληψή του για το τοπίο της ψυχής μας. Αποτέλεσμα αυτής της δουλειάς ήταν 50 έργα με τίτλο «Αναφορά στην Γκουέρνικα», όπου ο καλλιτέχνης αφηγείται τη δική του ιστορία μέσα από τα σύμβολα του Πικάσο, αλλά και η ταινία «USSAK», για την οποία ταξιδεύει σε κάθε γωνιά της Ελλάδας.

Με αφορμή την έκθεση που εγκαινιάστηκε στο Μέγαρο Εϋνάρδου, ο δημιουργός μίλησε στην «Εφ.Συν.» για την ανάγκη έκφρασης μέσα από διαφορετικές μορφές τέχνης, την παιδικότητα που χαρακτηρίζει τον Πικάσο, αλλά και για το πώς μπορεί να κρατηθεί ζωντανή η ιστορική μνήμη.

• Πικάσο, Ισπανία, φασισμός, πόλεμος: ποια η σχέση της τέχνης με τα μεγάλα κοινωνικά γεγονότα αυτού του βελτενεκούς;

Ολα τα δεδομένα των τελευταίων ετών δείχνουν ότι η πολεμική μηχανή αντί να μειώνεται αυξάνει. Επομένως το ερώτημα περί του έργου του Πικάσο έχει απαντηθεί από την πραγματικότητα. Εχουμε από τη μια μεριά το πιο σκληρό πρόσωπο της εξουσίας σε όλο τον πλανήτη να κυριαρχεί κατέχοντας ασύλληπτο πλούτο και από την άλλη έχουμε μια απέραντη φτωχοποίηση.

• Τι σημαίνει σήμερα να θυμόμαστε τις καταστροφές του παρελθόντος και πώς μπορούμε να συντηρήσουμε την ιστορική μνήμη;

Ο μεταπολεμικός αμερικανικός καπιταλισμός έχει δύο διακριτά στοιχεία: την πολεμική ισχύ συνδεδεμένη με την οικονομία και την κατακτητική οργάνωση στον χώρο του πολιτισμού. Στο οικονομικό επίπεδο κλιμακώνει τις πολεμικές επεμβάσεις του, αυξάνοντας τα κέρδη του με το «δίκαιο του πολέμου». Στο δε δεύτερο επίπεδο ανοίγει την αγκαλιά του μοιράζοντας προνόμια στους διανοούμενους και τους καλλιτέχνες, μετατρέποντας τον σύγχρονο πολιτισμό και την τέχνη σε μέρος του δικού του συστήματος. Εχθρός του, η ιστορική μνήμη κι όπου βρει κι όπου μπορεί απλά την τσακίζει. Κι αυτό το κάνει στην έδρα του – η τέχνη όσο πιο ανεικονική τόσο καλύτερα, γκρεμίζει το γιγάντιο έργο του Ριβέρα στη Νέα Υόρκη, απονευρώνει θεσμίζοντας την αμερικανική ανεικονική τέχνη, περιθωριοποιεί την πολιτική τέχνη, ελέγχει ιδρύματα και φιέστες. Πώς μπορούμε να συντηρήσουμε την ιστορική μνήμη; Με τη γνώση και το θάρρος με τα οποία αυτή μας οπλίζει.

• Ο Πικάσο χαρακτηρίζεται από μια παιδικότητα, η οποία αντιφάσκει με τη σημερινή εποχή κατά την οποία κυριαρχεί μια παρεξηγημένη ορθολογικότητα. Πώς μπορούμε να διατηρήσουμε και να μην αφήσουμε να σβήσει αυτή η παιδικότητα;

Ο καλλιτέχνης πρέπει να εργάζεται με ορθάνοιχτα μάτια και να μάθει να βλέπει πίσω από το φαίνεσθαι, μετά όλα τα άλλα. Ταυτίζουμε την παιδικότητα με την αθωότητα, μεγάλο λάθος μας, το παιδί δεν έχει μάθει να αυτολογοκρίνεται, η ματιά του είναι διεισδυτική και κοιτάζει σημεία που εμάς μας διαφεύγουν. Αυτό είναι ένα από τα λίγα μυστικά του Πικάσο, λέω λίγα γιατί σαν παιδί που είναι δεν έκρυψε ποτέ τα μυστικά του.

• Στο πλαίσιο της έκθεσης θα προβάλλεται η ταινία σας «USSAK». Πώς προέκυψε η ανάγκη έκφρασης μέσα από δύο διαφορετικές μορφές τέχνης, τη ζωγραφική και τον κινηματογράφο, και πώς αλληλοσυμπληρώνονται;

Η ταινία που γράψαμε με την Κάτια Γέρου δεν είναι δυστοπική, είναι απλώς μια πολιτική, υπαρξιακή ταινία. Είναι οι φόβοι όλων μας για το τι μπορεί να ακολουθήσει αν η πολιτική που σήμερα εφαρμόζεται παγκοσμίως γίνει καθεστώς. Φτώχεια και θρίαμβος των οικονομικά ισχυρών. Φασισμός και καπιταλισμός σε αρμονία να εξοντώνουν κάθε ελπίδα από τη μια, ασθενική αντίσταση από την άλλη. Η ταινία δεν περιορίζεται σε καταγγελία των κοινωνικών και πολιτικών αποτελεσμάτων που δημιουργούνται στην Ελλάδα της κρίσης και των μνημονίων. Ούτε διεκδικεί προφητικό ρόλο, αν και η πρώτη σκηνή της ταινίας ξεκινά με το δημόσιο λιντσάρισμα ενός ομοφυλόφιλου, μια σκηνή που γράφτηκε το 2015 και γυρίστηκε το 2016, πολύ πριν από τη δολοφονία του Ζακ Κωστόπουλου. Αυτό που συνδέει την ταινία «USSAK» με τη ζωγραφική είναι μια πορεία απ' το σκοτάδι στο φως, αν θέλετε, μιλώντας και κυριολεκτικά και μεταφορικά. Εννοώ ότι στο τέλος της ταινίας υπάρχει ελπίδα και οι πίνακες είναι φτιαγμένοι με πλούσιο χρώμα.

• Τα τελευταία δέκα χρόνια η Ελλάδα πέρασε τις Συμπληγάδες των μνημονίων, οι οποίες συνέτριψαν πολλές από τις ψευδαισθήσεις της ελληνικής κοινωνίας. Πώς κρίνετε σήμερα την κατάσταση σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν και ποιες προοπτικές διακρίνετε;

Θα σταθώ στο εξής: Ψευδαίσθηση δεν είναι π.χ. η φράση της Χάνα Αρεντ «Ο άνθρωπος πρέπει να νιώθει ότι δεν είναι ένας ξένος στον κόσμο αλλά κάτι "άνευ προηγουμένου"» – απίστευτη φράση. Ψευδαίσθηση είναι να πιστεύεις ότι αυτό μπορεί να συμβεί μέσα στον ανταγωνισμό της οικονομίας, την αλόγιστη ανάπτυξη, την παγκόσμια φούσκα, ψευδαίσθηση είναι ότι όλα τα παραπάνω είναι «κανονικά», ότι είναι ο μόνος δρόμος, ότι οι πολίτες είμαστε μόνο παραγωγοί και καταναλωτές και τίποτ' άλλο, ότι αρκεί να ψηφίζουμε κάθε τέσσερα χρόνια και άλλο καθήκον δεν έχουμε, ας κάτσουμε σπίτι μας κατόπιν αγκαλιάζοντας μακάριοι τις παραπάνω ψευδαισθήσεις, και να που και στις γύρω χώρες του «πολιτισμένου κόσμου» το ίδιο συμβαίνει, άρα δεν έχουμε και ενοχές. Αυτά για μένα είναι η πιο επικίνδυνη ψευδαίσθηση. Αν θα ξεπεραστεί κάποτε; Ειλικρινά δεν ξέρω.

• INFO: Μέγαρο Εϋνάρδου (Αγίου Κωνσταντίνου 20 και Μενάνδρου). Διοργάνωση: Μορφωτικό Ιδρυμα Εθνικής Τραπέζης. Διάρκεια έκθεσης έως 27 Ιουλίου. Ωρες λειτουργίας: Τρίτη-Παρασκευή 12.00-18.00, Σάββατο 11.00-17.00. Ξεναγήσεις από τον καλλιτέχνη τα Σάββατα 18 Μαΐου, 1, 8, 15 και 29 Ιουνίου, στις 12.00. Προβολές της ταινίας «USSAK»: 17 Μαΐου, 7 Ιουνίου, 27 Ιουνίου, στις 18.00.